

Vejen mod
et **asbestfrit**
Danmark

Et levn fra fortiden

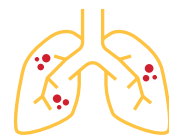
Asbest er et byggemateriale, der særligt i 1960'erne blev anvendt i udbredt grad på grund af dets isolerings- og brandsikkerhedsegenskaber.

Asbest har dog en fiberstruktur, der er så fin, at hvis/når asbesten smuldrer til støv, bliver denne støv meget farlig at indånde, da den ophober sig i lungerne og er umulig at fjerne. Konsekvenserne kan komme snigende årtier senere, hvor fibrene kan resultere i asbestose (også kaldet 'støvlunger') eller forskellige former for kræft.

Af samme grund blev det i 1972 forbudt at bruge asbest til isolering, og i 1980 forbød man brugen af asbest, dog undtaget asbest i tagplader, som først blev forbudt i 1988. Først i 2005 kom der et totalt forbud mod import og produktion af asbestholdige produkter i Danmark.

Men asbest er desværre ikke kun et historisk problem. Selvom det har været forbudt at bruge materialet i 40 år, findes det endnu i mange af bygningerne fra den periode, uden at der dog er klart overblik over det præcise omfang. Derfor støder VVS'ere, skorstensfejere og andre håndværkere stadig jævnligt på materialet i forbindelse med deres arbejde.

Jo ældre boligmassen bliver, jo flere asbestrelaterede kræfttilfælde vil vi se, fordi asbestfibre spredes, når materialet bliver slidt eller går i stykker. Under vedligehold, reovering eller nedrivning af bygninger fra perioden er der derfor større risiko for at blive udsat for asbest. Og

Jo ældre boligmassen bliver, jo flere asbestrelaterede kræfttilfælde vil vi se

Vidste du, at antallet af mænd, der får stillet diagnosen lungehindekræft, har været stigende de seneste 60 år?

(Kilde: Kræftens Bekæmpelse)

fordi der i dag ikke er forbud mod indkapsling af asbest, vil problemet fortsætte med at gå i arv til de næste generationer.

I 2018 overrakte en arbejdsgruppe bestående af arbejdsmarkedets parter 20 anbefalinger til den daværende beskæftigelsesminister. Siden da er

der ikke igangsat nogle nye initiativer, som kan sikre, at færre udsættes for asbest i fremtiden.

Det ønsker Blik- og Rørarbejderforbundet at få gjort op med. Ingen skal gå på arbejde med livet som indsats. Sammen skal vi tage de første skridt mod et asbestfrit Danmark.

Hvor findes asbesten?

Asbest kan findes i 71 komponenter i danske bygninger.

Mange kender til asbesttage, men de færreste ved, at materialet er blevet brugt i både vægge, lofter, tage og gulvbelægninger. Asbest er også blevet brugt til ventilationskanaler og rør til vandforsyning. Desuden kan asbest også findes under forsegling af loftplader eller på rør, hvor asbestisoleringen "gemmer sig" under et lag af en anden type isolering. Det kan derfor ofte

være meget svært at genkende asbesten med det blotte øje.

Hvilke sygdomme kan asbest være skyld i?

Indånding af løse asbestfibre kan resultere i flere forskellige former for kræft. Asbestfibrene er så små, at de kan trænge helt ned i lungernes mindste dele. Her kan de forårsage kræft og støvlunger (asbestose). Ofte går der flere årtier, før de første symptomer viser sig. Ifølge Kræftens Bekæmpelse dør omkring 300 mennesker hvert år af asbestrelaterede kræftsygdomme.

Lungehindekræft

Lungehindekræft (mesotheliom) er en meget sjælden sygdom, som kun kan opstå fra udsættelse for asbest. Der forekommer ca. 120 nye tilfælde om året, og der er ikke nogen helbredende behandling. Lungehindekræft kræver ikke langvarig eller kraftig udsættelse for asbest. Sygdommen er normalt 25-30 år om at udvikle sig.

Lungekræft

Det kræver en langvarig og kraftig udsættelse, før sygdommen opstår. Sygdommen udvikler sig først 10-30 år efter, at man har været udsat for asbestfibre. Rygere er i ekstra stor fare for at få lungekræft efter arbejde med asbest.

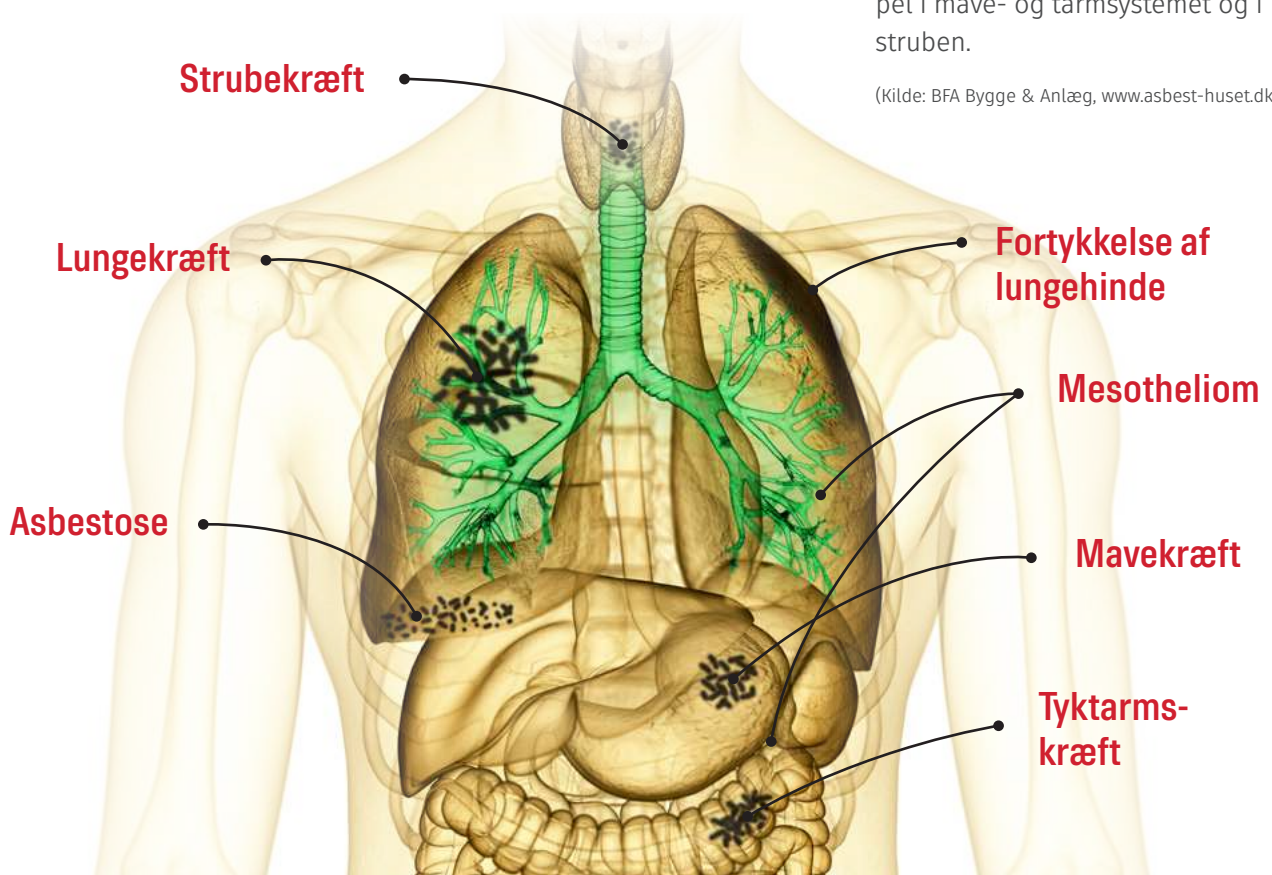
Asbestose

Asbestose er en kronisk lidelse. Den indebærer en ødelæggelse af lungerne (lungefibrose) og hjerteproblemer. Sygdommen kræver kraftig og relativt langvarig udsættelse for asbest. Asbestose kan udvikle sig over en periode på 10 til 30 år.

Andre kræftformer

Asbest kan desuden medføre andre kræftsygdomme – for eksempel i mave- og tarmsystemet og i struben.

(Kilde: BFA Bygge & Anlæg, www.asbest-huset.dk)

Barrierer for et asbestfrit Danmark

Der er flere forhold, som står i vejen for et asbestfrit Danmark

1

Vi ved ikke, hvor asbesten findes

En af de største udfordringer er, at vi ikke har et overblik over, hvor asbesten findes. Det betyder, at boligejere og håndværkere ikke ved, om der er asbest, inden de går i gang med en renoveringsopgave.

2

Asbest er gået i glemmebogen

Mange tror, at asbest er et overstået kapitel. Det gør, at både boligejere, håndværkere og arbejdsgivere glemmer at tage højde for sundhedsfaren. Og problemet bliver ikke prioriteret politisk.

3

Manglende muligheder for sanktioner og erstatninger

En stærk kontrolindsats er essentiel for at komme asbestproblemet til livs. Der sker mange overtrædelser af arbejdsmiljølovgivningen, men kun meget sjældent fører det til påbud og sanktioner. Desuden kan det være svært at få tildelt erstatning, hvis man udvikler en asbestrelateret sygdom, fordi det sjældent kan dokumenteres, nøjagtigt hvor udsættelsen er fundet sted.

4

Manglende (efter)uddannelse

Mange nyuddannede håndværkere kender ikke til faren ved asbest og kan have svært ved at genkende materialet, når de er ude på en opgave.

5

Indkapsling

Indkapsling af asbesten løser muligvis problemet i øjeblikket, men man sender problemet videre til de næste generationer af håndværkere.

6

Manglende autorisationskrav for saneringsvirksomheder

Der er ingen autorisationskrav til de virksomheder, som fjerner asbest. Det gør det svært at sikre, at arbejdet bliver gjort ordentligt.

Anbefalinger

1

Nedsæt asbest-arbejdsgruppe 2.0

Blik & Rør mener, at der bør nedsættes en arbejdsgruppe, som skal have til formål at følge op på de anbefalinger, der blev præsenteret for daværende beskæftigelsesminister i 2018. Modsat arbejdsgruppen i 2018 skal arbejdsgruppen 2.0 ikke begrænses af, at eventuelle initiativer skal være omkostningsneutrale, ligesom det bør være muligt at komme med anbefalinger til andre ressortområder (fx Transport- og Boligministeriet).

2

Opret nationalt register for udsættelse for asbest

Når der opdages asbest på en arbejdsplads i dag, er virksomheden forpligtet til at registrere, hvilke medarbejdere, der potentielt er blevet eksponeret for det og opbevare disse data i 40 år. Hvis virksomheden ophæves inden da, er der ingen garanti for, at data bliver overført til myndighederne, hvorfor de risikerer at gå tabt. Det kan blive en udfordring i en potentielt kommende erstatningssag. Blik & Rør anbefaler derfor, at der oprettes et nationalt register, hvor alle asbesteksponeringer skal indberettes, og hvor myndighederne har til opgave at opbevare data i en tilstrækkelig periode.

3

Definér asbest som særligt farligt arbejde

Blik & Rør mener, at det tydeligt skal fremgå af bygherrebekendtgørelsens bilag 1, om særligt farligt arbejde, at arbejde på steder, hvor der findes asbest, er omfattet heraf. På denne måde forpligtes bygherren ifm. sikkerhedskoordineringen til at sikre sig, at de risici, der er forbundet med asbest, identificeres, undersøges, vurderes og imødegås, inden arbejdet iværksættes.

4

Vejledning om asbest ved køb af bolig

Som boligkøber bliver du i dag ikke tilstrækkeligt vejledt om, hvorvidt der kan være asbest eller andre sundhedsskadelige materialer i boligen, samt hvor i boligen det kan findes. Det udgør en risiko for både boligejerne selv samt for eventuelle håndværkere, der hyres til renovering. Blik & Rør mener, at vejledningen skal styrkes. Det kan eventuelt gøres via tilstandsrapporten eller som en separat vurdering, på linje med det lovpligtige energimærke. Vurderingen kan foretages af en byggesagkyndig på baggrund af bl.a. boligens opførelsesår og materialer.

Blik & Rør mener, at der bør nedsættes en arbejdsgruppe, som skal have til formål at følge op på de anbefalinger, der blev præsenteret for daværende beskæftigelsesminister i 2018.

5

Styrk Arbejdstilsynets hjemmel

Blik & Rør mener, at Arbejdstilsynet bør tilføres yderligere ressourcer og styrket hjemmel i sager om overtrædelse af retningslinjerne i forhold til asbest. Desuden bør bødesatsen for overtrædelse af gældende lovgivning om håndtering af asbest hæves markant.

6

Styrk efteruddannelsen

Mange håndværkere – særligt de nyuddannede – er ikke klar over faren ved asbest, ligesom de har svært ved at genkende materialet i deres hverdag. Derfor anbefaler Blik & Rør, at der per lov øremærkes mindst én årlig dag til efteruddannelse for alle ansatte i relevante brancher, hvor der undervises i asbest – hvor det findes, og hvordan man undgår eksponering.

7

Stil krav til saneringsvirksomheder

Blik & Rør anbefaler, at der indføres en autorisationsordning for virksomheder, der arbejder med asbestsanering, på linje med kravet om virksomhedsautorisation inden for fx VVS, el, kloak og gas. Det vil hæve kravene til virksomheden og vil gøre det muligt at tilbagekalde deres autorisation, hvis de ikke lever op til kvalitetskravene for saneringsarbejde.

8

Forbyd indkapsling

Når asbest indkapsles eller forsegles, sendes regningen og risikoen videre til den næste generation af håndværkere. Derfor mener Blik & Rør, at indkapsling af asbest bør forbydes, og at der skal stilles krav til, at asbest skal fjernes, når det findes.

Blik- og Rørarbejderforbundet
Nyropsgade 14
1602 København V

blikroer.dk

